

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ПОКАЗНИКІВ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ
ФЕХТУВАЛЬНИЦЬ-ШПАЖИСТОК РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ****Зоряна СЕМЕРЯК***Львівський державний університет фізичної культури*

Анотація. Установлено невідповідності у структурі та змісті кореляційних взаємозв'язків між показниками технічної та інших видів підготовленості фехтувальниць-шпажисток різної кваліфікації. Визначено необхідність корекції навчально-тренувального процесу із впровадженням акцентів на удосконалення точності уколів без зниження рівня уваги до інших видів підготовленості кваліфікованих спортсменок на етапі спеціалізованої базової підготовки та наближення їх рівня підготовленості до модельних показників висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток.

Ключові слова: взаємозв'язки, технічна підготовленість, фехтувальниць-шпажистки, кваліфікація.

**ВЗАИМОСВЯЗИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ
ПОДГОТОВЛЕННОСТИ
ФЕХТОВАЛЬЩИЦ-ШПАЖИСТОК
РАЗЛИЧНОЙ КВАЛИФИКАЦИИ**

Зоряна СЕМЕРЯК*Львовский государственный университет
физической культуры*

Аннотация. Установлены несоответствия в структуре и содержании корреляционных взаимосвязей между показателями технической и других видов подготовленности фехтовальщиц-шпажисток различной квалификации, что позволяет утверждать о необходимости коррекции учебно-тренировочного процесса с внедрением акцентов на совершенствование точности уколов без снижения уровня внимания к другим видам подготовленности квалифицированных спортсменок на этапе специализированной базовой подготовки и приближения их уровня подготовленности модельным показателям высококвалифицированных фехтовальщиц-шпажисток.

Ключевые слова: взаимосвязи, техническая подготовленность, фехтовальщицы-шпажистки, квалификация.

**INDICATORS CONNECTION
OF WOMEN EPEE FENCERS
OF DIFFERENT QUALIFICATION**

Zoryana SEMERYAK*Lviv State University of Physical Culture*

Abstract. There are set differences in the structure and content of correlation connections between indicators of technical and other kinds of training of women epee fencers of different qualification. This allows to affirm about the need of educational and training process correction with implementation of accents on improvement of the hits accuracy without the decrease of the attention to other kinds of training of qualified sportsmen on the stage specialized basic development and their training level approach to model training indicators of high qualified women epee fencers.

Keywords: connection, technical training, women epee fencers, qualification.

Постановка проблеми. Рівень конкуренції у головних змаганнях України з фехтування на шпагах серед жінок є доволі невисоким, що в системі підготовки спортсменів пов'язується, як правило, з якісно недостатньою підготовкою на попередніх етапах багаторічного удосконалення [1, 3, 7, 8].

Можливість корегування спрямованості акцентованого збільшення обсягів спеціальних навантажень, яке відбувається на етапі спеціалізованої базової підготовки, визначають за взаємозв'язками показників різних сторін підготовленості спортсменок, ураховуючи чинники забезпечення спортивного результату.

Отже, передумови вирішення актуального науково-практичного завдання удосконалення техніко-тактичної підготовленості спортсменок на етапі спеціалізованої базової підготовки варто вбачати у встановленні взаємозв'язків показників технічної та інших сторін підготовленості фехтувальниць-шпажисток різної кваліфікації та їхній характеристиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фехтування належить до групи одноборств із варіативними умовами змагальної діяльності. Це визначає пріоритет можливостей до ефективною реалізації арсеналу техніко-тактичної дій у структурі підготовленості спортсменів [1,

2, 4]. Основну увагу фахівців у фехтуванні сконцентровано на питаннях, пов'язаних зі структурою та змістом змагальної діяльності в різних видах зброї, удосконаленні різних сторін підготовленості фехтувальників та їхньому контролю, що в основному розкривають питання підготовки спортсменів та лише торкаються теоретико-методичних аспектів підготовки фехтувальниць [1, 2, 5, 7, 9].

Зв'язок роботи з науковими темами та планами. Дослідження виконано відповідно до теми 2.8 «Удосконалення підготовки спортсменів в окремих групах видів спорту» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. (номер державної реєстрації 0110U000394).

Мета дослідження – визначити взаємозв'язки показників технічної та інших сторін підготовленості фехтувальниць-шпажисток різної кваліфікації.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, педагогічне спостереження, методи математичної статистики.

Організація дослідження: до дослідження було залучено 13 висококваліфікованих спортсменок основного складу збірної команди України з фехтування на шпагах та 32 кваліфіковані спортсменки ДЮСШ міст Львова, Тернополя та Ужгорода. Кореляційні взаємозв'язки встановлено на підставі аналізу одинадцяти показників технічної підготовленості та двадцяти шести показників інших сторін, до яких увійшли спеціальна фізична та психофізична підготовленість. Педагогічні спостереження за сторонами підготовленості фехтувальниць-шпажисток проведено впродовж січня 2013 року.

Результати дослідження та їх обговорення. Поряд із вивченням кваліфікаційно-детермінованих особливостей сторін підготовленості фехтувальниць-шпажисток постала необхідність вивчення структури та змісту взаємозв'язків між технічною підготовленістю та іншими видами підготовленості спортсменок різної кваліфікації (табл. 1).

Кореляційний аналіз показав, що попри ексклюзивність вибірки висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток, існують достовірні кореляційні взаємозв'язки (загалом 35 позицій) між показниками різних сторін підготовленості.

Результати контрольної вправи «випад із присіду з уколом у мішень» висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток мали лише два взаємозв'язки з результатами «стрибка у довжину з місця» ($r=0,63$) та реакцією на рухомий об'єкт ($r=0,65$). Так, у першому випадку ми спостерігаємо позитивну динаміку показників, тобто висококваліфіковані спортсменки, які демонструють більші прояви вибухової сили, можуть забезпечити більш якісне виконання фехтувального випаду, що міститься у структурі контрольної вправи. Негативний взаємозв'язок із показниками реакції на рухомий об'єкт, пов'язаний, на нашу думку, із тим, що виконання «випад із присіду з уколом у мішень» належить до умовно простих вправ для висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток та не вимагає власне проявів цього виду складної реакції.

Відзначимо, що для результатів контрольної вправи «Стрибок, випад з уколом у мішень» зафіксовано п'ять достовірних ($p \leq 0,05-0,01$) позитивних взаємозв'язків середньої щільності із результатами контрольних вправ із визначення спеціальної фізичної підготовленості: «Стрибок у довжину з місця» ($r=0,58$); «Поперечний шпагат» ($r=0,60$), «Фехтувальний випад» ($r=0,59$); «Човниковий біг 4x14 м» ($r=0,59$) та «Біг 14 м» ($r=0,68$). Отримані дані є досить передбачуваними, що пов'язано із зовнішньою та внутрішньою структурами м'язової діяльності спортсменок при виконанні цих вправ. Для якісного та ефективного виконання вправи «Стрибок, випад з уколом у мішень» спортсменкам необхідно мати достатньо високий рівень вибухової сили, яка проявляється у відповідній контрольній вправі («Стрибок у довжину з місця»). Окрім того, фехтувальну дистанцію для уколу визначають за рівнем розвитку рухливості кульшових суглобів (контрольні вправи «Поперечний шпагат» та «Фехтувальний випад»). Обґрунтування взаємозв'язку із вправами «Човниковий біг 4x14м» та «Бігом 14 м» також пояснюється домінантними проявами в цих вправах вибухової сили нижніх кінцівок, особливо в ситуаціях старту та зміни напрямку руху [5, 7, 9].

**Взаємозв'язки між показниками технічної фізичної та психофізичної
підготовленості висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток (n = 13)**

Показники контрольних вправ*											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	0,63	0,58	0,36	0,46	0,05	-0,24	-0,20	0,45	0,26	-0,27	0,22
13	-0,01	-0,33	0,24	0,29	-0,02	0,59	0,36	0,51	0,14	-0,36	0,56
14	-0,25	-0,60	0,20	0,18	0,06	-0,17	0,22	0,14	0,04	0,20	0,25
15	0,11	0,59	0,11	0,21	0,60	-0,40	-0,03	0,35	0,23	0,02	0,32
16	0,08	0,26	-0,57	0,32	-0,70	0,05	0,03	-0,51	0,40	0,08	0,00
17	-0,44	-0,06	0,03	0,53	-0,59	-0,10	0,12	-0,35	-0,05	0,09	-0,14
18	-0,45	-0,59	0,26	0,32	-0,04	-0,12	-0,06	0,20	-0,15	-0,44	-0,17
19	-0,42	-0,68	0,09	0,19	-0,12	-0,22	0,56	-0,23	-0,10	-0,17	-0,05
20	-0,13	0,23	-0,62	-0,62	-0,75	-0,37	0,01	-0,24	-0,45	-0,61	-0,48
21	-0,26	-0,49	-0,44	0,07	-0,63	0,39	-0,35	0,01	-0,56	0,04	-0,42
22	-0,28	0,36	-0,29	-0,51	0,23	0,34	0,19	0,64	0,01	-0,33	0,30
23	-0,06	0,00	0,09	-0,30	-0,57	-0,58	0,06	-0,01	0,26	0,17	0,23
24	0,01	-0,11	-0,03	-0,60	-0,62	-0,56	0,08	-0,07	0,03	0,00	0,01
25	0,05	-0,11	0,10	-0,21	-0,69	-0,64	-0,04	-0,02	0,05	0,00	0,00
26	-0,02	0,12	0,12	0,13	0,01	-0,42	0,42	0,08	0,16	0,58	0,50
27	-0,37	-0,43	0,21	0,28	-0,06	0,13	-0,03	-0,20	-0,18	-0,30	-0,33
28	-0,15	0,33	0,45	0,20	0,35	0,07	0,25	-0,10	0,16	0,41	0,28
29	0,03	-0,41	-0,07	0,14	-0,26	0,05	-0,14	-0,35	-0,50	-0,55	-0,73
30	-0,40	0,26	0,28	-0,05	0,43	-0,02	0,31	0,27	0,24	0,34	0,52
31	0,27	-0,05	-0,02	-0,01	-0,01	0,24	-0,52	-0,17	-0,04	-0,62	-0,53
32	0,65	0,16	-0,11	-0,53	0,49	-0,24	0,13	0,49	0,10	0,06	0,39
33	0,53	0,40	0,05	-0,29	0,42	-0,28	0,00	0,69	0,10	0,03	0,44
34	-0,30	-0,14	0,10	0,26	-0,17	0,48	-0,18	0,61	0,05	-0,33	-0,48
35	-0,02	-0,32	-0,20	-0,12	-0,11	-0,47	0,27	0,30	-0,16	0,46	0,34
36	0,30	0,20	-0,18	0,02	-0,26	0,32	-0,06	0,72	0,06	-0,52	0,20
37	0,35	0,19	-0,11	-0,02	-0,12	0,29	-0,32	0,60	0,12	-0,34	0,15

Примітки: $p \leq 0,05$ при $r_{кр} = 0,55$; $p \leq 0,01$ при $r_{кр} = 0,68$; * – показники контрольних вправ:

по горизонталі: 1 – «Випад із присіду з уколом у мішень» (10 разів), у. о.; 2 – «Стрибок, випад з уколом у мішень» (10 разів), у. о.; 3 – «Випад, повторний випад у дві мішені», 10 разів, у.о.; 4 – Результативність першого випаду; 5 – Результативність повторного випаду; 6 – «Частота уколів із місця, 10 с» (рази); 7 – Сектор 1 (рази); 8 – Сектор 2 (рази); 9 – Сектор 3 (рази); 10 – Сектор 4 (рази); 11 – «Частота уколів по секторах тулуба, 40 с» (рази);

по вертикалі: 12 – стрибок у довжину з місця (см); 13 – кидок набивного м'яча 2 кг (см); 14 – поперечний шпагат, відстань до підлоги (см); 15 – фехтувальний випад (см); 16 – відтворення 75% фехтувального випаду (см); 17 – відтворення фехтувального випаду 50% (см); 18 – човниковий біг 4x14м (уперед – лицем, назад – спиною), с; 19 – біг 14 м, с; 20 – проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима 14x1м, с; 21 – виходи з коридору (рази); 22 – координація по профілю, (с); 23 – к-сть дотиків при координації по профілю (рази); 24 – «велике коло» (15 с), дотиків (рази); 25 – «мале коло», (15 с), дотиків (рази); 26 – проста зорово-моторна реакція (мс); 27 – помилки при простій зорово-моторній реакції (рази); 28 – реакція вибору (мс); 29 – помилки при реакції вибору (рази); 30 – реакція розрізнення (мс); 31 – помилки при реакції розрізнення (рази); 32 – реакція на рухомий об'єкт (мс); 33 – к-сть точних відтворень при реакції на рухомий об'єкт (рази); 34 – к-сть випереджень при реакції на рухомий об'єкт (рази); 35 – к-сть запізнь при реакції на рухомий об'єкт (рази); 36 – к-сть дотиків за теплінг-тестом (рази); 37 – середня частота за теплінг-тест (Гц).

Для результатів контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені» спостерігалися два взаємозв'язки – із «Відтворенням 75% фехтувального випадку» та «Проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима 14x1м» ($r=-0,57$ та $-0,62$ при $p\leq 0,05$). Наявність таких взаємозв'язків дозволяє стверджувати, що для контингенту висококваліфікованих спортсменок виконання контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені» характеризується проявами координаційних здібностей динамічного характеру та оцінюванням й регуляцією м'язових зусиль, що доповнює раніше отримані фахівцями наукові дані [1, 3, 6].

Таку саму кількість достовірних взаємозв'язків було встановлено між результативністю першого випадку контрольних вправ «Випад, повторний випад у дві мішені» та «Проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима» (час виконання) – $r=-0,62$ ($p\leq 0,05$) й «Контактна треморографія» («велике коло») – $r=-0,60$ ($p\leq 0,05$). Отримані значення коефіцієнтів вказують, що висококваліфіковані спортсменки, які краще виконують перший укол в умовах контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені», швидше долають із заплющеними очима фехтувальну доріжку та якісніше витримують статичні навантаження. Тобто можна стверджувати, що якісний рівень підготовленості спортсменок відображається на організації їхньої рухової діяльності у складнокоординаційних вправах, що в умовах змагальної діяльності може надати переваги в атакувальних та контратакувальних діях.

Поряд із тим зафіксували найбільшу з-поміж інших показників кількість достовірних кореляційних взаємозв'язків (вісім) результативності повторного випадку у вправі «Випад, повторний випад у дві мішені». Вони існують із показниками контрольних вправ, пов'язаних із спеціальною фізичною підготовленістю («Фехтувальний випад», «Відтворення 75% фехтувального випадку», «Відтворення фехтувального випадку 50%») 20 – «Проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима» час та виходи з коридору) – $r=0,59-0,70$ при $p\leq 0,05-0,01$; та психофізичними якостями («профіль», «велике коло», «мале коло»). При цьому усі вони мають позитивну спрямованість. Це вказує, що в умовах контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені» та завдання повторного уколу для висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток характерним є прояв комплексу якостей, що ґрунтуються на окремих проявах координаційних якостей та їх тривалому забезпеченні.

Між групами показників контролю технічної підготовленості, пов'язаних із частотою виконання уколів, спостерігалися поодинокі та розрізнені взаємозв'язки із показниками контрольних вправ із спеціальної фізичної підготовленості та психофізичними якостями, а саме: позитивні – із кидком набивного м'яча 2 кг (см), що може бути пов'язане із залученням до виконання м'язових груп верхніх кінцівок ($r=0,56-0,59$ при $p\leq 0,05$) та іншими показниками: проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима, виходи з коридору, кількість помилок при варіантах «профіль», «велике коло», «мале коло», помилки реакції вибору, помилки реакції розрізнення, кількість точних відтворень реакції на рухомий об'єкт ($r=0,56-0,69$ при $p\leq 0,05-0,01$). Це вказує на відсутність чітких чинників забезпечення результативності цих контрольних вправ із технічної підготовленості фехтувальниць-шпажисток зі сторони спеціальної фізичної підготовленості та психофізичних якостей.

Отже, зафіксовано кілька негативних взаємозв'язків між результатами контрольних вправ «Біг 14м», «час координації по профілю» та «час простої зорово-моторної реакції» ($r=0,56-0,64$ при $p\leq 0,05$). Це пов'язане із тим, що в зазначених вправах частота рухів, як і прояв швидкості, не має визначального значення для формування результату контрольної вправи.

Водночас структура та зміст кореляційних взаємозв'язків показників технічної та інших видів підготовленості кваліфікованих фехтувальниць-шпажисток на етапі спеціалізованої базової підготовки вказали на наявність суттєвих відмінностей (табл. 2). Зафіксовано меншу кількість достовірних взаємозв'язків різного рівня щільності (20 позицій). Між такими показниками технічної підготовленості як результат контрольних вправ «Випад із присіду з уколом у мішень» та «Частота уколів із місця за 10 с» з показниками інших видів підготовленості не зафіксовано достовірних кореляційних взаємозв'язків ($r=0,00-0,31$ при $p>0,05$).

Поруч із тим для результату контрольної вправи «Стрибок, випад з уколом у мішень» зафіксовано три достовірні ($p\leq 0,05-0,01$) взаємозв'язки низького та середнього рівня щільнос-

ті. Зокрема, із показниками контрольної вправи «Кидок набивного м'яча» ($r=0,38$); помилки при реакції вибору ($r=0,38$); помилки при реакції розрізнення ($r=0,49$).

Таблиця 2

Взаємозв'язки між показниками технічної та фізичної й психофізичної підготовленості кваліфікованих фехтувальниць-шпажисток (n = 32)

Показники контрольних вправ*											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	-0,03	0,06	0,40	0,38	0,08	0,09	0,19	-0,14	0,17	0,28	0,24
13	0,02	0,38	0,07	-0,05	0,15	0,10	-0,13	0,35	0,15	-0,04	0,10
14	0,05	-0,30	-0,35	-0,10	-0,46	0,04	0,14	-0,16	-0,16	-0,18	-0,14
15	-0,17	0,18	0,26	0,12	0,37	-0,14	-0,18	0,23	0,11	0,05	0,06
16	-0,10	0,03	0,10	0,14	0,02	-0,09	-0,12	0,26	-0,02	0,11	0,08
17	-0,10	-0,22	0,13	0,22	0,02	-0,19	-0,02	-0,03	-0,01	-0,06	-0,05
18	0,14	0,11	0,19	0,18	0,01	-0,08	-0,02	0,01	0,43	0,17	0,22
19	-0,01	-0,29	-0,49	-0,28	-0,49	-0,09	0,00	-0,10	0,09	0,38	0,18
20	-0,08	0,05	-0,52	-0,44	-0,33	0,10	-0,03	-0,29	0,11	0,10	-0,03
21	-0,07	-0,11	-0,14	-0,22	0,06	0,04	0,01	-0,09	-0,06	0,07	-0,01
22	0,01	0,04	0,02	0,07	0,01	-0,31	-0,43	0,14	-0,09	-0,03	-0,19
23	0,28	0,05	-0,03	-0,08	0,11	0,11	0,04	0,20	0,10	0,01	0,13
24	0,02	0,12	0,16	0,14	-0,02	-0,01	0,20	-0,30	0,07	0,16	0,09
25	-0,23	0,00	-0,21	-0,17	-0,06	-0,29	-0,09	-0,55	-0,36	-0,28	-0,49
26	0,06	-0,30	-0,09	-0,08	-0,04	0,15	0,15	0,34	0,08	0,16	0,29
27	0,09	-0,09	0,11	0,00	0,04	-0,05	0,09	-0,32	-0,11	0,04	-0,09
28	0,02	-0,33	-0,32	-0,18	-0,21	0,08	0,08	0,05	0,00	0,13	0,12
29	0,12	0,38	0,22	0,11	0,17	0,00	0,05	-0,33	-0,08	-0,23	-0,23
30	-0,21	-0,30	-0,16	-0,14	-0,02	-0,17	-0,07	0,03	-0,15	-0,03	-0,09
31	0,21	0,49	0,32	0,22	0,18	0,01	0,05	-0,15	-0,02	-0,27	-0,17
32	-0,02	-0,33	-0,28	-0,19	-0,26	0,04	0,25	-0,06	0,17	0,24	0,27
33	0,31	0,03	0,23	0,30	-0,07	-0,07	0,13	-0,11	0,07	-0,03	0,03
34	-0,16	0,05	-0,02	-0,10	0,13	0,00	-0,10	-0,23	-0,38	-0,14	-0,32
35	-0,12	-0,08	-0,20	-0,17	-0,07	0,06	-0,02	0,32	0,31	0,17	0,29
36	-0,04	-0,27	-0,13	-0,18	-0,08	0,01	0,06	0,03	0,03	0,01	0,05
37	-0,08	-0,29	-0,10	-0,26	0,05	0,12	0,24	-0,11	-0,08	0,13	0,11

Примітки: $p \leq 0,05$ при $r_{кр} = 0,35$; $p \leq 0,01$ при $r_{кр} = 0,45$; * – показники контрольних вправ:

по горизонталі: 1 – «Випад із присіду з уколом у мішень» (10 разів), у. о.; 2 – «Стрибок, випад з уколом у мішень» (10 разів), у. о.; 3 – «Випад, повторний випад у дві мішені», 10 разів, у. о.; 4 – Результативність першого випаду; 5 – Результативність повторного випаду; 6 – «Частота уколів із місця, 10 с» (рази); 7 – Сектор 1 (рази); 8 – Сектор 2 (рази); 9 – Сектор 3 (рази); 10 – Сектор 4 (рази); 11 – «Частота уколів по секторах тулуба, 40 с» (рази);

по вертикалі: 12 – стрибок у довжину з місця (см); 13 – кидок набивного м'яча 2 кг (см); 14 – поперечний шпагат, відстань до підлоги (см); 15 – фехтувальний випад (см); 16 – відтворення 75% фехтувального випаду (см); 17 – відтворення фехтувального випаду 50% (см); 18 – човниковий біг 4x14м (уперед – лицем, назад – спиною), с; 19 – біг 14 м, с; 20 – проходження фехтувальної доріжки з заплещеними очима 14x1м, с; 21 – виходи з коридору (рази); 22 – координація по профілю, (с); 23 – к-сть дотиків при координації по профілю (рази); 24 – «велике коло» (15 с), дотиків (рази); 25 – «мале коло», (15 с), дотиків (рази); 26 – проста зорово-моторна реакція (мс); 27 – помилки при простій зорово-моторній реакції (рази); 28 – реакція вибору (мс); 29 – помилки при реакції вибору (рази); 30 – реакція розрізнення (мс); 31 – помилки при реакції розрізнення (рази); 32 – реакція на рухомий об'єкт (мс); 33 – к-сть точних відтворень при реакції на рухомий об'єкт (рази); 34 – к-сть випереджень при реакції на рухомий об'єкт (рази); 35 – к-сть запізень при реакції на рухомий об'єкт (рази); 36 – к-сть дотиків за тепінг тестом (рази); 37 – середня частота за тепінг тестом (Гц).

При цьому якщо в першому випадку можна говорити про позитивні тенденції, тобто спортсменки, які мають вищі результати із виконання стрибка, випадку з уколом у мішень, демонструють вищий показник і у вправі «Кидок набивного м'яча», то у другому та третьому випадку спостерігаються негативні тенденції. Це означає, що кваліфіковані спортсменки, які затрачають більше функціональних зусиль при виконанні зазначеної вправи («Стрибок, випад з уколом у мішень»), демонструють позитивне перенесення зусиль на кидок набивного м'яча, проте це руйнує точність оцінювання та регуляції м'язових зусиль, що підтверджено більшою кількістю помилок у реакціях вибору та розрізнення.

За результатами контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені» зареєстровано чотири достовірних позитивних кореляційних взаємозв'язки у показниках спеціальної фізичної підготовленості (результати стрибка в довжину з місця, поперечного шпагату, бігу 14 м, часу проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима) – $r=0,35-0,52$ при $p \leq 0,05-0,01$. Це, на наш погляд є закономірним, адже специфіка прояву фізичних якостей та структура й зміст контрольної вправи із визначення технічної підготовленості є схожими. Фактично, вона формується із компонентів, які забезпечуються зазначеними проявами спеціальних фізичних якостей.

Незначну кількість взаємозв'язків зафіксовано для таких показників як результативність першого та другого випадів контрольної вправи «Випад, повторний випад у дві мішені» (два та три відповідно). У першому випадку це два позитивні взаємозв'язки із результатом стрибка у довжину з місця та часом проходження фехтувальної доріжки з заплющеними очима ($r=0,38-0,44$ при $p \leq 0,05$). У другому – результати контрольних вправ «Поперечний шпагат», «Фехтувальний випад» та «біг 14 м» ($r=0,37-0,49$ при $p \leq 0,05-0,01$). Це вказує, що для кваліфікованих фехтувальниць-шпажисток на етапі спеціалізованої базової підготовки характерним є домінування у структурі підготовленості власне спеціальних фізичних якостей, а не технічної майстерності. Окрім того, варто зазначити, що забезпечення результативності при виконанні першого та повторного уколів відбувається за рахунок відмінної структури фізичних якостей. Це ставить вимоги до концентрованого впливу на спеціальну підготовленість кваліфікованих спортсменок, пов'язану із виконанням цілеспрямованих результативних техніко-тактичних дій, та врахування необхідності їх повторюваного характеру.

У висококваліфікованих фехтувальниць-шпажисток між групами показників контролю технічної підготовленості, пов'язаних із частотою виконання уколів, спостерігалися поодинокі та розрізнені взаємозв'язки із показниками контрольних вправ із спеціальної фізичної підготовленості та психофізичними якостями. Серед них варто виокремити контактну координатіонометрію («мале коло»), з результатами якої встановлені позитивні взаємозв'язки загального результату вправи «Частота уколів по секторах тулуба за 40 с» та, зокрема, окремих відрізків – сектор 2 та сектор 3 (r від $-0,36$ до $-0,55$ при $p \leq 0,01$). Це підтверджує, що досягнення результату за цією групою контрольних вправ передбачає наявність у кваліфікованих спортсменок сильної нервової системи.

Поряд із тим для частотних показників вправ виявлено окремі обернені (негативні) взаємозв'язки так встановлено, що більша кількість (частота) уколів за окремими секторами негативно пов'язана із результатом човникового бігу 4x14м ($r=0,43$ при $p \leq 0,01$); бігу на 14 м ($r=0,38$ при $p \leq 0,05$) та кількістю випереджень при реакції на рухомий об'єкт ($r=-0,38$ при $p \leq 0,05$), що потребує подальшого вивчення.

Висновок. Виявлено невідповідності у структурі та змісті кореляційних взаємозв'язків між показниками технічної та інших видів підготовленості фехтувальниць-шпажисток різної кваліфікації.

Існує необхідність корекції навчально-тренувального процесу із акцентованим удосконаленням точності уколів кваліфікованих спортсменок на етапі спеціалізованої базової підготовки та наближенням рівня їхньої підготовленості до модельних показників фехтувальниць-шпажисток високої кваліфікації.

Перспективи подальших досліджень передбачають побудову програм техніко-тактичної підготовки кваліфікованих фехтувальниць-шпажисток.

Список літератури

1. Келлер В. С. Теоретические основы спортивной тактики / В. С. Келлер // Фехтование : сб. ст. – М., 1983. – С. 37–39.
2. Семеряк З. Техніко-тактична підготовка фехтувальників на шпагах: стан та перспективи досліджень / Зоряна Семеряк, Сергій Смирновський // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2013. – Вип. 17, т. 1. – С. 239–244.
3. Триперина Т. Индивидуализация технико-тактического совершенствования квалифицированных фехтовальщиков на рапирах 17–19 лет : дис. ... канд. пед. наук / Триперина Томаис. – 184 с.
4. Турецкий Б. В. Стили боевой деятельности фехтовальщиков / Б. В. Турецкий // Системное исследование индивидуальности. – Пермь, 1991. – С.120 – 121.
5. Тышлер Д. А. Методы технико-тактического совершенствования в фехтовании / Д. А. Тышлер, А. Д. Мовшович // Теория и практика физической культуры. – 1993. – № 4. – С. 27–28.
6. Тышлер Д. А. Критерии оценки технико-тактического мастерства / Д. А. Тышлер, А. Д. Мовшович, Л. Г. Бочарникова // Фехтование : сборник статей. – М., 1985, – С. 34–36.
7. Тышлер Д. А. Фехтование. Техничко-тактичеськая і функціональна тренінгівка / Д. А. Тышлер, Л. Г. Рыжкова. – М. : Академический Проект, 2010. – 183 с.
8. Шевчук Е. Н. Состояние проблемы технико-тактической подготовки квалифицированных фехтовальщиков // Современный олимпийский спорт и спорт для всех: тез. докл. XI Междунар. науч. конгресс. – Минск, 2007. – Ч. 3. – С. 56–59.
9. Шилова И. М. Модельные характеристики личности квалифицированных фехтовальщиц / И. М. Шилова // Материалы научной конференции по итогам работы за 1990–91 годы ОГИФК. – Омск, 1992. – С. 73–74.

Стаття надійшла до редколегії 18.04.2014

Прийнята до друку 20.05.2014

Підписана до друку 20.05.2014